

SARC**Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media****ALGEMENE RAAD****Advies Vlaamse Kwalificatiestructuur****ADVIES VLAAMSE KWALIFICATIESTRUCTUUR**

Vlaams minister voor Onderwijs vraagt advies aan de SARC over het voorontwerp van decreet kwalificatiestructuur.

De Algemene Raad brengt in zijn vergadering van 21 oktober 2008 een gecoördineerd advies uit, rekening houdend met de besprekingen in de Sectorraad Sociaal-cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen en met het advies van 12 februari 2007 van de Vlaamse Sportraad.

De SARC kreeg op 12 september 2008 een toelichting van Noemi De Clercq van het Agentschap Sociaal-cultureel Werk voor Jeugd- en Volwassenen.

De SARC nam ook kennis van het recente advies van de Vlaamse Jeugdraad over de materie.

INLEIDING

Om de resultaten van het leren van mensen in beeld te brengen, te valoriseren en te stimuleren, wordt een Vlaamse Kwalificatiestructuur (VKS) opgericht.

De VKS is ingebed in een ruimer Europees raamwerk voor levenslang leren, het European Quality Framework. Vanaf 2012 is een koppeling voorzien van de Vlaamse structuur in het Europese kader. Er wordt een gemeenschappelijke terminologie ontwikkeld om kwalificaties te beschrijven en aan elke kwalificatie een niveau toe te kennen. Deze werkwijze maakt het mogelijk om de onderwijs- en opleidingssystemen van de landen in de Europese Unie met elkaar te vergelijken.

Alle diploma's, certificaten, ervaringsbewijzen ... zullen opgenomen worden. Welke instantie de kwalificatie uitreikte, doet er niet meer toe, zolang de instantie maar erkend wordt door de Vlaamse Gemeenschap. Het gaat ook om kwalificaties die mensen buiten het onderwijs verwerven maar waardoor ze bijvoorbeeld een ervaringsbewijs halen of waarvoor ze een opleiding bij SYNTRA, VDAB of de Vlaamse Trainerschool volgden. De kwalificatiestructuur heeft de ambitie om alle competenties in Vlaanderen in te schalen en te ordenen.

Daarom dienen kwalificaties op eenduidige wijze beschreven te worden in competenties. Daarna volgt de inschaling in de kwalificatiestructuur.

De kwalificatiestructuur is een referentiekader dat in uiteenlopende toepassingen zal worden gebruikt. Er zijn toepassingen mogelijk bij het uittekenen van opleidingen, het coördineren en onderling afstemmen van EVC-procedures, het begeleiden van (leer)loopbanen, het vergelijken van kwalificatiebewijzen, het stimuleren en verwerven van kwalificaties, het ondersteunen van het competentiebeleid in ondernemingen alsook voor de aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt.

Door zowel opleidingen als beroepen te verbinden met kwalificatieniveaus ontstaat een gemeenschappelijke taal die onderwijs en werk dicht bij elkaar brengt.

De zichtbaarheid van kwalificaties en hun onderlinge samenhang zullen bovendien de aantrekkingskracht van naastliggende of bovenliggende kwalificaties verhogen. Mensen zullen aangespoord worden tot levenslang leren.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen beroepskwalificaties en onderwijskwalificaties, elk met hun eigen erkenningsprocedure.

Opleidingen kunnen leiden tot één of meerdere kwalificaties, tot beroeps- of opleidingskwalificaties, tot afgeronde kwalificaties of tot onderdelen van een kwalificatie.

Een *onderwijskwalificatie* leidt tot verdere studies¹, maatschappelijk functioneren en/of het uitoefenen van beroepsactiviteiten. Onderwijskwalificaties kunnen enkel door onderwijsinstanties uitgereikt worden.

Een *beroepskwalificatie* is een afgerond geheel van competenties waarmee mensen de handelingen stellen die in een specifieke beroepscontext verwacht worden. Bij het bepalen van deze kwalificaties spelen de sociale partners een belangrijke rol.

ALGEMEEN

De SARC staat positief tegenover het voorontwerp van decreet. Het biedt mogelijkheden om alle competenties in beeld te brengen. De SARC wenst te benadrukken dat voor een samenleving niet enkel beroepscompetenties maar evenzeer algemene competenties die te maken hebben met het maatschappelijk functioneren belangrijk zijn.

Momenteel kunnen we enkel vaststellen dat een onderwijskwalificatie rechten geeft op vervolgonderwijs en dus meer mogelijkheden biedt dan een beroepskwalificatie. Het is positief dat de twee naast elkaar bestaan, om ook zonder diploma te kunnen instromen. Het komt er eigenlijk op neer dat er een ideaal is – namelijk dat beide even hoog worden ingeschat – maar dat de realiteit soms anders is. Een voorbeeld uit de sportsector kan dit illustreren. Zowel een binnen- als buitenlandse trainer zonder onderwijsbevoegdheid kan niet tewekgesteld worden in de topsportscholen (onderwijsomgeving). Trainers uit Oostbloklanden hebben vaak goede beroepskwalificaties maar zonder pedagogisch diploma kunnen ze niet aan de slag in de Vlaamse topsportscholen. Een voorbeeld uit de sector van de podiumkunsten waarbij het mogelijk wordt om toneelmeester te worden via het reguliere onderwijs zowel als via een traject elders verworven competentie (EVC's), toont dan weer aan dat er extra kansen zijn.

De SARC vindt het belangrijk dat beroepskwalificaties en onderwijskwalificaties op elkaar *afgestemd* worden, zonder daarom *hetzelfde* te zijn. Het onderwijs leidt vaak op tot verschillende beroepsprofielen, terwijl een beroepscompetentieprofiel heel specifiek is. Er is een spanningsveld, maar men moet *on speaking terms* blijven.

AANBEVELINGEN

1. Onderwijscompetentiesprofielen: aandacht voor eigenheid beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM)

De SARC vraagt dat er bij het opmaken en inschalen van de onderwijskwalificaties aandacht zou gaan naar specifieke competenties die eigen zijn aan en die ook nodig zijn binnen het beleidsdomein CJSM, in het bijzonder competenties die verband houden met 'creativiteit'.

¹ Het voorontwerp van decreet bepaalt dat men minstens een onderwijskwalificatie van niveau 4 moet verworven hebben wil men starten in het hoger onderwijs (art. 11). Afleidend uit art. 16 vallen de eindtermen 2de leerjaar 3de graad BSO + beroepskwalificatie uit de boot.

2. Beroepscompetentieprofielen: de SARC ziet kansen

De SARC vindt het een goede zaak dat beroepen die in het beleidsdomein worden uitgeoefend, worden opgenomen in de VKS. Het verlaagt de drempel naar deze beroepen. Op die manier wordt een extra toegangskans geboden om toegang te krijgen tot deze beroepen, naast deze die het onderwijs biedt. Bovendien is het positief dat het initiatief hiervoor komt van de sectoren die ressorteren onder het beleidsdomein. Zij moeten zowel voor de beschrijving als voor de inschaling in de VKS hun medewerking verlenen.

De sectoren van het beleidsdomein CJSM kunnen initiatieven nemen in het luik van de beroepsprofielen door het uitstippelen van ervaringsgerichte leerwegen die een beroepskwalificatie kunnen opleveren.

De sectoren van het beleidsdomein kunnen op die manier de kansen die worden geboden door de SERV-werking rond beroepscompetentieprofielen benutten. Dit geldt voor gevestigde sectoren zoals het sociaal-cultureel werk, de bibliotheeksector, de sport- en de kunstensector alsook voor nieuwe sectoren in het bijzonder de erfgoedsector, waaronder musea en archieven.

De SARC vraagt dat de minister bevoegd voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media de verschillende sectoren uitnodigt om na te denken over de mogelijkheden van de VKS. **Het is belangrijk om de autonomie van de sectoren te respecteren en hen de kans te geven om zelf de initiatieven te nemen die zij nuttig en nodig achten.**

Voorbeelden in de sector van de podiumkunsten (cluster podiumtechnicus, assistent podiumtechnicus en toneelmeester), tonen aan dat er mogelijkheden zijn. Hierbij zijn de vertegenwoordigers van de sector nauw betrokken bij de clustering van functies, het beschrijven van de beroepscompetentieprofielen en de standaarden. Daarnaast ziet de betrokken sector er op toe dat de verworven competenties gevalideerd worden in de beroepscompetentiecentra die erkend en gesubsidieerd zijn om ervaringsbewijzen uit te reiken.

De sectoren die nog geen ervaring hebben, dienen in dialoog met de minister bevoegd voor CJSM werk te maken van het opstellen van EVC procedures. Zoniet blijft de VKS een lege doos voor de sectoren die ressorteren onder het beleidsdomein .

De SARC pleit er ook voor dat binnen de beroepscompetentieprofielen competenties die verband houden met creativiteit die bij uitstek aanwezig zijn in het beleidsdomein CJSM, een volwaardige plaats krijgen.

3. Vrijwilligerswerk: een genuanceerd standpunt

In de Memorie van Toelichting van het decreet kwalificatiestructuur wordt op bladzijde 46 verwezen naar het feit dat binnen het vrijwilligerswerk, waaronder het sociaal-culturele volwassenenwerk, het jeugdwerk en de sportsector, afgeronde gehelen van competenties of competentieprofielen onderscheiden worden voor animator in het jeugdwerk, bestuursvrijwilliger, natuurgids, initiator, trainer, instructeur, enz.

De SARC neemt in deze een genuanceerd standpunt in.

Door de verwijzing naar dit vrijwilligerswerk wordt het maatschappelijk belang ervan onderstreept. Het informeel leren krijgt hiermee de waardering die het verdient. Tezelfdertijd erkent de SARC ook de mogelijkheden voor sociale inclusie die worden geboden. Kwetsbare groepen kunnen langs deze weg hun inzetbaarheid in de samenleving en op de arbeidsmarkt verhogen. De VKS vergroot de mobiliteit in het kader

van levenslang en levensbreed leren en maakt individuen bewust van hun
groeimogelijkheden.

Het is niet de finaliteit van het vrijwilligerswerk in deze sectoren om mensen naar de
arbeidsmarkt te laten toevloeien. Daarom pleit de SARC ervoor dat het inschakelen van
de initiatieven met vrijwilligers in het traject van beroepscompetentieprofielen, niet zal
leiden tot bureaucrativering. De SARC vermoedt dat wel eens een drempelverhogend
effect zou kunnen ontstaan, waarbij de vrijwilligers gedemotiveerd of afgeschrikt worden.
Een zorgvuldige monitoring is hier aan de orde. Temeer omdat de validering extern
gebeurt. De SARC vraagt ook aandacht voor het risico dat sommige (grotere)
organisaties voluit instappen in het proces en hun vormingsinitiatieven en
opleidingstrajecten afstemmen op valideerbare Elders Verworden Competenties (EVC's),
terwijl anderen hier niet voor (kunnen) kiezen.

De SARC vraagt dat de valideerbaarheid van EVC's nooit als een subsidievoorwaarde zou
worden opgelegd.

**Daarom vraagt de SARC, voor wat het vrijwilligerswerk betreft, een grondig
debat om een draagvlak te creëren. Daarnaast beveelt de SARC aan om good
practices te stimuleren en bekend te maken. Zo kunnen de ervaringen die in
bepaalde sectoren al zijn opgedaan via trajecten in samenwerking met de SERV
worden gedeeld.**

Brussel, 21 oktober 2008

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Iris Van Riet', written over a background of a yellow dotted grid.

Iris Van Riet
Algemeen Secretaris

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Luk Verschueren', written over a background of a yellow dotted grid.

Luk Verschueren
Algemeen Voorzitter